สัญลักษณ์จังหวัดในประเทศไทย

รวบรวมโดย ประเทียบ รอดเอียด

ประเทศไทยเป็นชาติที่เก่าแก่ชาติหนึ่งซึ่งประกอบไปด้วย ๗๓ จังหวัด แต่ละจังหวัดมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและประเพณีแตกต่าง ๆ กัน จึงมีการกำหนดสัญลักษณ์เป็นตราประจำจังหวัดนั้น ๆ ให้มีความหมายยิ่งขึ้น จึงได้รวบรวมประวัติเพียงย่อ ๆ และภาพตราที่ใช้ประจำจังหวัดในประเทศของเราเพื่อให้ผู้อ่านที่สนใจจะได้มีความรู้เพิ่มเติมยิ่งขึ้น เพราะมีประโยชน์และมีคุณค่าอย่างมาก

กระบี่ (กบ.)

กระบี่ไข้หมายถึงดาบโบราณ ครั้งหนึ่งมีขุดพบในท้องที่ของจังหวัด เทือกเขาคือภูเขาพนมเบญจา ซึ่งสูงสุดในแถวนั้น มีเมฆปกคลุมตลอดเวลาและก้นชายแดนกับจังหวัดอื่น ส่วนทะเลคือชายอาณาเขตอีกด้านหนึ่งติดต่อกับมหาสมุทรอินเดีย

กรุงเทพมหานคร (กทม.)

ดวงตรากรุงเทพมหานครมีรูปปราสาทพระที่นั่งจักรีมีหน้าบันปราสาทเป็นเครื่องหมายพุทธศิลป์ องค์ปราสาทแสดงว่าเป็นราชธานีและเป็นตัวอย่างสถาปัตยกรรมของไทยจึงใช้ภาพนี้เป็นดวงตราของจังหวัด

กาญจนบุรี (กจ.)

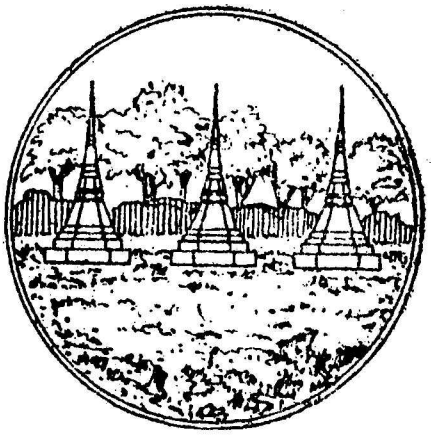

เจดีย์สามองค์เป็นปูชนียสถานสำคัญทางประวัติศาสตร์ อยู่บนเทือกเขาบันทัดของจังหวัดนี้ เจดีย์สามองค์เป็นช่องทางเดินทัพไทย และพม่าในการทำสงคราม องค์กลางอยู่ตรงสันเขาที่บังกันเขตแดน องค์หนึ่งอยู่ในเขตของประเทศไทย องค์หนึ่งอยู่ในเขตพม่าซึ่งแสดงถึงมิตรภาพเป็นเพื่อนบ้านที่ดีต่อกัน

กาฬสินธุ์ (กส.)

สัญลักษณ์คือรูปบึงใหญ่ ติณชาติและเมฆพายับฝน คือสัญลักษณ์ของความชุ่มชื่นและอุดมสมบูรณ์ ทิวเขาตรงสุดขอบฟ้า คือแนวกั้นเขตแดนกับจังหวัดใกล้เคียงน้ำในบึงเป็นสีดำ เพื่อให้ตรงกับชื่อจังหวัดกาฬสินธุ์

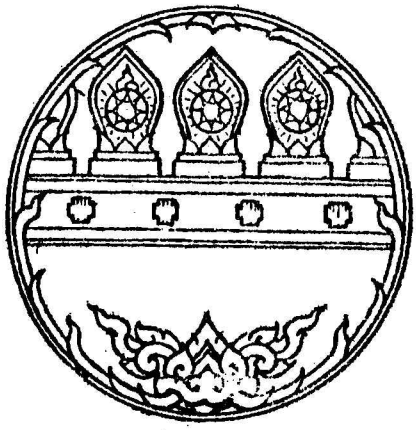

กำแพงเพชร (กพ.)

กำแพงเมืองโบราณ หมายถึงเป็นจังหวัดเก่าแก่ ที่กำแพงเมืองแข็งแกร่งประดุจเพชร ตัวเมืองกำแพงเพชรเก่าแก่ ยังมีกำแพงและโบราณสถานปรักหักพังเหลือไว้ให้เห็นอีกมาก

ขอนแก่น (ขก.)

นิยายปรำปรากล่าวว่า ครั้งหนึ่งต้นมะขามใหญ่ที่ตัดโค่นลงไว้หลายปี กลับงอกงามมีกิ่งก้านสาขาขึ้นอีก ชาวเมืองถือว่าเป็นนิมิตอันศักดิ์สิทธิ์จึงพร้อมใจกันสร้างเจดีย์ครอบต้นมะขามแก่นไว้ และถือเป็นสิ่งเคารพบูชาจึงเอาดวงตรานี้เป็นประจำของจังหวัด

จันทบุรี (จบ.)

ดวงจันทร์และแสงจันทร์หมายถึงความสวยงาม สงบเงียบและเย็นสบายของภูมิภาคนี้ รูปกระต่ายเป็นสัญลักษณ์ส่วนหนึ่งของดวงจันทร์ซึ่งชาวไทยทั่วไปเชื่อว่ามีอยู่เช่นนั้นมาแต่ดึกดำบรรพ์ จึงเป็นตราประจำเครื่องหมายจังหวัดจันทบุรี

ฉะเชิงเทรา (ฉช.)

สัญลักษณ์ภาพโบสถ์ คือที่ประดิษฐานพระพุทธโสธรซึ่งเป็นพระพุทธรูปสำคัญของชาวเมือง นิยายพื้นบ้านเล่าว่าพระพุทธรูปองค์นี้ปาฏิหาริย์ลอยน้ำมาขึ้นที่จังหวัด ชาวเมืองจึงเคารพนับถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะบันดาลให้ดินและน้ำอุดมสมบูรณ์ดี

ชลบุรี (ชบ.)

รูปภูเขาหมายถึงภูเขาสามมุข ในท้องที่อำเภอเมือง เป็นเขาที่มีศาลเจ้าตั้งอยู่ ศาลนี้ประชาชนนับถือที่สิงสถิตย์ของเทพเจ้าอันศักดิ์สิทธิ์สามารถให้ความคุ้มครองชาวเมืองให้รอดพ้นภยันตรายต่าง ๆ ในการดำเนินอาชีพหาปลาในท้องทะเล

ชัยนาท (ชน.)

ธรรมจักรกับภูเขา หมายถึงหลวงพ่อธรรมจักร ซึ่งประดิษฐานอยู่ ณ วิหารไหล่เขาธรรมมูล ชาวเมืองเคารพนับถือความศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธรูปนี้ว่า จะบันดาลความร่มเย็นเป็นสุขและอุดมสมบูรณ์ให้แก่ตน

ชัยภูมิ (ชย.)

รูปธงสามชาย หมายถึงธงแห่งชัยชนะสงคราม เดิมผู้ครองนครได้เลือกภูมิประเทศเพื่อตั้งเป็นเมือง พบว่าจังหวัดนี้มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ทำเลเหมาะแก่การสู้รบป้องกันตัว จึงตั้งเมืองขึ้นและสัญลักษณ์เป็นรูปธงสามแฉก

ชุมพร (ชพ.)

ภาพคนยืน หมายถึงเทวาที่ประทานพรให้แก่ชาวเมือง และกองทัพที่จะยกออกไปทำศึก ภาพต้นไม้ทั้งสองข้าง หมายถึงต้นมะเดื่อ ซึ่งในพื้นที่ของจังหวัด มีต้นไม้ชนิดนี้อยู่มากมาย ภาพถ่ายและหอรบหมายถึงจังหวัดนี้เคยเป็นที่ชุมนุมทั้งหลายซึ่งนัดให้มาพร้อมกัน ณ ที่แห่งนี้ ที่จะเดินทัพออกไปสู้รบกับข้าศึก

เชียงราย (ชร.)

รูปช้าง หมายถึงความรุ่งเรืองในอดีต เพราะเคยได้ใช้ช้างเป็นกำลังสำคัญในการทำศึกปราบศัตรูได้ชัยชนะ กล่าวกันว่าเมืองนี้คือเวียงไชยนารายณ์เดิมเป็นแคว้นหนึ่งในอาณาจักรโยนกเชียงแสน

เชียงใหม่ (ชม.)

เมืองเชียงใหม่เป็นเมืองโบราณเก่าแก่เมืองหนึ่ง หากจะนับตั้งแต่พระเจ้าเม็งรายองค์ประมุขของอาณาจักรลานนาไทย ได้ทรงสร้างขึ้นเป็นราชธานีของพระองค์ ช้างเผือกในเรือนแก้วหมายถึงความสำคัญ ๒ ประการ ช้างเผือกคือช้างที่เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่นำทูลเกล้าถวายแด่พระพุทธเลิศหล้านภาลัย และได้ขึ้นระวางเป็นช้างเผือกเอกในรัชกาล

ส่วนเรือนแก้วหมายถึงดินแดนที่บวรพุทธศาสนารุ่งเรืองที่สุด

ตรัง (ตง.)

สะพานกระโจมไฟ หมายถึงจังหวัดนี้เคยเป็นเมืองเก่า ค้าขายกับชาวต่างประเทศมาแต่โบราณ ลูกคลื่นคือความหมายของคำว่า ตรัง ในภาษาของชาวมัชฌิมประเทศ สำหรับตรังในภาษามลายู แปลว่ารุ่งอรุณสันนิษฐานกันว่า ชาวมลายูคงจะเดินเรือมาถึงเมืองนี้ในเวลารุ่งอรุณพอดี

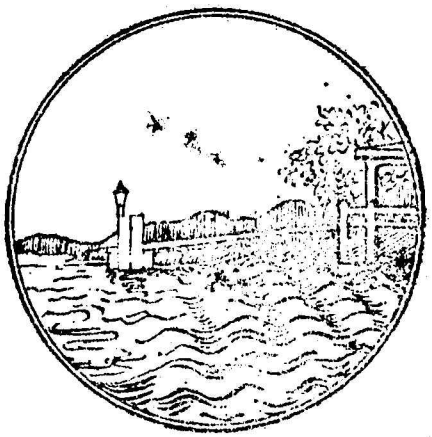

ตราด (ตร.)

ภาพเรือใบกับโป๊ะ หมายถึงเมืองท่าชายทะเลอาชีพการประมงซึ่งมีปลาทะเลชนิดต่าง ๆ ชุกชุม เกาะเบื้องหลังออกไปคือ เกาะช้าง ซึ่งเป็นธรรมชาติ ส่วนที่เด่นที่สุดของจังหวัดที่เรียกว่าเมืองตราดนั้นเล่ากันว่า เดิมมีป่าไม้เรียกกันว่าไม้กวาดอยู่มาก และไม้กวาดก็คือไม้ที่ใช้ทำไม้กวาด เมื่อสร้างเมืองในที่นั้นจึงใช้ชื่อเมืองกราดและเพี้ยนมาเป็นชื่อปัจจุบันในภายหลัง

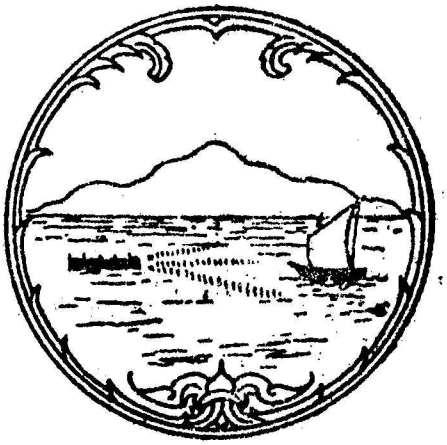

ตาก (ตก.)

เมื่อสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงยกกองทัพไปช่วยพระเจ้าหงสาวดีรบอังวะนั้น พระมหาอุปราชาเมืองพม่า สั่งให้ทหารคู่ใจคอยตีขนาบ และปลงพระชนม์เสียให้ได้ ความแตกรู้ถึงพระกรรณสมเด็จพระนเรศวรที่เมืองแครง จึงได้ประชุมชาวเมืองและ

บรรดาแม่ทัพนายกอง เมื่อเดือน ๒ บีวอก พ.ศ. ๒๑๒๗ ทรงหลั่งน้ำทักษิโนทกเหนือแผ่นดินประกาศอิสรภาพไม่ยอมขึ้นกับเมืองอังวะอีกต่อไป

นครนายก (นย.)

แต่เดิม นครนายกเป็นเมืองที่มีช้างมาก บัจจุบันก็มีชื่อของท้องที่เกี่ยวข้องกับช้างอยู่หลายแห่ง เช่น วัดท่าช้าง วัดคเชนทราวราราม ตำบลท่าช้าง และอำเภอเมืองเคยเป็นท่าข้ามของช้างโขลงจากดงละครไปยังทุ่งอำเภอบ้านนา และที่วัดไม้รวกก็เคยเป็นที่ตั้งเพนียดช้างมาแต่โบราณ รวงข้าวและฟางข้าวหมายถึงความอุดมสมบูรณ์ ของพืชพันธุ์ธัญญาหาร

นครปฐม (นฐ.)

ในสมัยดึกดำบรรพ์ อาณาจักรทราวดี ซึ่งอยู่ในแถบนี้เคยรุ่งเรืองทางศาสนาและการค้ามาก่อน พระปฐมเจดีย์เดิมสร้างไว้ตั้งแต่สมัยพระโสณะกับพระอุตระเข้ามาเผยแพร่ศาสนา และได้แก้ไขเพิ่มเติมมาอีกหลายยุคหลายสมัย โดยเฉพาะพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ ทุกครั้งที่เสด็จไปทอดพระเนตรการปฏิสังขรณ์ จะทรงนำแผ่นอิฐขึ้นนั่งร้านและทรงก่อพระเจดีย์ด้วยพระหัตถ์เสมอ เป็นปูชนียสำคัญของจังหวัดนี้

(ต่อฉบับหน้า)